

POWOŁANIE WYSPECJALIZOWANYCH SĄDÓW DS. WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

Wprowadzenie

Od kilku lat w Polsce budowany jest ekosystem wspierający działalność innowacyjną. W Planie Morawieckiego innowacyjność stanowi jeden z priorytetów. Dzięki środkom unijnym powstały programy wspierające rozwój start-upów, powstają dedykowane inkubatory i fundusze seedowe. Również duże polskie przedsiębiorstwa coraz śmielej tworzą programy stymulowania innowacyjności. Firmy globalne zakładają centra B+R. Wprowadzane są ulgi podatkowe. Kolejnym etapem będzie obrót innowacjami oraz związanymi z nimi prawami.

Istotnym elementem tworzenia takiego rynku jest efektywna i przewidywalna ochrona praw własności intelektualnej. Dlatego rekomendujemy wprowadzenie jednolitego systemu wyspecjalizowanych sądów obejmującego wszystkie prawa własności intelektualnej.

Rekomendacja

Jedynym wyspecjalizowanym sądem PWI obecnie działającym w Polsce jest Sąd Wspólnotowych Znaków Towarowych i Wzorów Przemysłowych. Obejmuje on tylko mały wycinek praw własności intelektualnej. Jednocześnie jest to modelowy przykład sprawnie funkcjonującego sądu – zarówno pod względem szybkości rozstrzygnięć, jak i spójnego i przewidywalnego orzecznictwa. Wszystkie inne spory dotyczące PWI trafiają do sądów powszechnych.

Wprowadzenie jednolitego systemu wyspecjalizowanych sądów obejmującego wszystkie prawa własności intelektualnej może zostać dokonane na jeden z poniższych sposobów:

- przez utworzenie odrębnych sądów,
- przez utworzenie wyspecjalizowanych wydziałów w ramach istniejących struktur,
- przez wprowadzenie specjalizacji dla wybranych sędziów, do których trafiłyby sprawy z zakresu PWI.

Aby był to spójnie działający system, należałoby zapewnić, aby powstały wyspecjalizowane sądy dwóch instancji. Wprowadzenie któregoś z powyższych modeli jest stosunkowo proste i nie wymaga istotnych nakładów.

Uzasadnienie

Polskie prawo jest zharmonizowane z prawem UE i poza drobnymi wyjątkami spełnia wysokie standardy międzynarodowe. W ostatnim czasie toczy się dyskusja na temat reformy PWI w taki sposób, aby prawa wyłączne nie blokowały postępu i rozwoju technologii. Niezależnie nie od tego, jak zakończy się ta dyskusja i w jakim kierunku pójdzie ewentualna ewolucja PWI, kwestia systemu wyspecjalizowanych sądów własności intelektualnych nie budzi wątpliwości i stanowi powszechnie przyjęty standard. Z raportu amerykańskiego urzędu patentowego w 88 na 90 krajów objętych badaniem funkcjonują wyspecjalizowane sądy do spraw własności intelektualnej. Są to nie tylko wiodące kraje w dziedzinie innowacyjności, takie jak Stany Zjednoczone, Japonia i UE, ale również na przykład Rosja, Turcja czy Białoruś.

Dlaczego wyspecjalizowane sądy PWI stały się w ciągu ostatnich kilkunastu lat standardem? Jest tak z kilku powodów. Po pierwsze, ze względu na szybki rozwój technologii, prawo często nie definiuje precyzyjnie wielu nowych pojawiających się obszarów i rolą sądów jest dokonywanie interpretacji

prawa – które nie zawsze nadają – zgodnie ze zwyczajami rynkowymi i trendami w orzecznictwie innych krajów. Po drugie, rozstrzyganie sporów z zakresu PWI wymaga wiedzy specjalistycznej, a czasami nawet wykształcenia innego niż prawnicze. Na przykład w Niemczech, które są jednym z trzech największych centrów rozstrzygania sporów patentowych w Europie, w składach orzekających zasiadają sędziowie z wykształceniem technicznym. Po trzecie, działalność takich sądów istotnie wzmacnia poczucie ochrony PWI dzięki temu, że rozstrzygnięcia są szybkie, przewidywalne i zgodne ze zwyczajami rynkowymi i trendami w orzecznictwie światowym.

Debata dotycząca wprowadzenia wyspecjalizowanych sądów toczy się w Polsce od ponad 10 lat. Inicjatywa ta nie jest kontrowersyjna i jest popierana przez przedstawicieli środowiska (w tym UPRP). Wprowadzenie takich sądów zwiększyłoby istotnie pewność obrotu w zakresie obrotu PWI. Dzięki temu inwestowanie w innowacyjne przedsięwzięcia, które i tak są obciążone wysokim ryzykiem, nie generowałoby dodatkowego ryzyka polegającego na niepewności w zakresie PWI. Ponadto stworzyłoby to warunki do dalszego przesuwania się polskich przedsięwzięć w górę łańcucha wartości – tworzący się obecnie rynek komercyjnego wykorzystywania usług i produktów innowacyjnych z czasem ewoluowałby w rynek, na którym przedmiotem obrotu w coraz większym stopniu byłyby licencje i prawa do korzystania z innowacyjnych produktów, a nie tylko same produkty.